

MEMÒRIA D'ACTIVITATS DEL 2017

1. JUNTA

Càrrec	Noms i cognoms
President:	Joan Pujolar Cos
Secretària:	Eva Codó Olsina
Tresorera:	Mercè Solé Sanosa
Vocals:	Amadeu Viana Elvira Riera Gil Maria Sabaté-Dalmau
Delegat de l'IEC:	Joan Argenter Giralt

2. LLISTA D'ACTES

- *Presentació del volum 26 de Treballs de Sociolingüística Catalana, dedicat a les llengües en les tecnologies de la informació i la comunicació*

Alexandre Nobajas.

La presentació del volum 26 de *Treballs de Sociolingüística Catalana* (TSC) va anar a càrrec d'Emili Boix, editor de la revista. A continuació, va tenir lloc la xerrada «Twitter com a font d'informació sociolingüística» per part d'Alexandre Nobajas, professor de la Universitat de Keele, i autor d'un dels articles inclosos en el monogràfic. En la seva xerrada, Nobajas va parlar de com la recent popularització de les xarxes socials ha provocat que una part important de la població comparteixi una quantitat ingent d'informació a través d'Internet. Bona part d'aquesta informació és textual i fàcilment accessible, per la qual cosa ha de ser objecte d'estudi i d'anàlisi sociolingüística. Tot i aquesta oportunitat per a la recerca, les dades obtingudes mitjançant aquesta metodologia tenen un seguit de característiques que en poden limitar i fins i tot esbiaixar els resultats obtinguts, com va comentar; per això cal tenir-les en compte abans d'arribar a conclusions definitives. Si bé xarxes com ara Twitter proporcionen als investigadors de l'àmbit de la sociolingüística grans oportunitats, Nobajas va

assenyalar que també cal tenir presents quins són els riscos i les limitacions a l'hora de realitzar investigacions sociolingüístiques utilitzant aquesta nova font de dades.

Data: 10 de gener de 2017 a les 19.00 h

Lloc: Sala Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans

- Conferència: «*El potencial de les xarxes en sociolingüística: la Franja*»

Natxo Sorolla.

Natxo Sorolla, investigador i professor del Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació de la Universitat de Barcelona (CUSC-UB), la Universitat Rovira i Virgili, la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i la Xarxa CRUSCAT-IEC, ens presentà la recerca de la seva tesi doctoral, que versa sobre la situació del català a la Franja i utilitza la metodologia d'anàlisi de les xarxes socials. Durant els anys vuitanta i noranta s'explorà el potencial que l'anàlisi de xarxes socials tenia en sociolingüística (Gal, Milroy i Li Wei). Aflorà l'evidència que els atributs dels individus (sociodemogràfics, de competències o d'actituds) no són suficients per a entendre les tries lingüístiques. Si la comunicació és bàsicament interacció social, per a entendre-la no només cal estudiar l'emissor, sinó també el receptor. Així, les xarxes funcionen com a plataforma sobre la qual flueixen les llengües. Quan la xarxa és densa, la cohesió social permet mantenir els vernacles enfront de les llengües i les varietats difoses pels estats nació. Amb tot, el fort desenvolupament metodològic que l'anàlisi de xarxes ha tingut en les ciències socials no s'ha difós en la recerca sociolingüística. En la recerca de Sorolla, amb 245 alumnes de diferents poblacions de la Franja (Sorolla, 2016), es va servir d'aquesta metodologia per a millorar la descripció dels rols sociolingüístics que desenvolupen els parlants, dibuixant amb major precisió els límits etnolingüístics. Això li ha permès detectar un punt d'inflexió en l'hegemonia del català a la Franja, i l'emergència d'un procés de substitució lingüística. Va acompanyar la seva exposició amb una reflexió sobre el potencial metodològic de l'anàlisi de xarxes socials en sociolingüística, especialment en els nous àmbits oberts en la societat informacional, o la societat xarxa.

Data: 23 de febrer de 2017 a les 19.00 h

Lloc: Sala Puig i Cadafalch de l'Institut d'Estudis Catalans

- Conferència: «Els tàtars de Crimea: situació i perspectives»

Miquel Cabal.

En la seva presentació, Miquel Cabal oferí els resultats de la seva tesi doctoral, realitzada en el marc del CUSC, Universitat de Barcelona, sobre la situació del tàtar a Crimea. Els tàtars de Crimea, descendents de la població indígena que va ser deportada en massa a l'Àsia Central per ordre de Stalin l'any 1944, van témer una regressió en els drets lingüístics i nacionals que havien aconseguit recuperar d'ençà que van iniciar el retorn massiu a la Península en la dècada de 1990. A partir de dades pròpies i oficials, Miquel Cabal va fer un esbós de la situació sociolingüística del tàtar de Crimea i va avaluar quines perspectives de futur se li presenten, especialment en matèria educativa, en una Rússia que exhibeix un comportament erràtic envers les minories nacionals.

Data: 27 d'abril de 2017 a les 19.00 h

Lloc: Sala Puig i Cadafalch de l'Institut d'Estudis Catalans

- Taula rodona: «La recerca que necessitem»

Des de la Societat Catalana de Sociolingüística (SOCS) ens vam proposar de contribuir a augmentar la connexió entre el món acadèmic i els professionals que treballen directament en temes relacionats amb la sociolingüística i la planificació lingüística, amb l'objectiu d'afavorir una recerca sociolingüística més aplicada i directament útil per als projectes de planificació i política lingüística que es volen emprendre. La idea és poder facilitar, a llarg termini, la creació de partenariats entre els grups de recerca i entitats, institucions i empreses per tal d'impulsar projectes de forma conjunta i col·laborativa.

La taula rodona *La recerca que necessitem* va constituir un punt de partida en el diàleg necessari i imprescindible entre els professionals de la planificació lingüística (professors, assessors lingüístics, gestors i dinamitzadors, entre d'altres) i els acadèmics.

L'acte va comptar amb la participació de Teresa Cabré, presidenta de la Secció Filològica de l'IEC, que va fer la benvinguda, i Joan Pujolar, president de la SOCS, que va fer de moderador.

A la taula rodona hi intervingueren David Casals, responsable de Dinamització dels Serveis Lingüístics de la UB; Alba Conesa, directora de Formació i Foment del Consorci per a la Normalització Lingüística; Jordi Pere i Mas, responsable del Servei de Planificació Lingüística del Departament de Salut, i Mireia Plana, vicepresidenta de la Plataforma per la Llengua.

I una fila 0 amb representants institucionals i acadèmics dels diferents àmbits de recerca sociolingüística.

Data: 2 de juny de 2017 de 12.00 a 14.00 h

Lloc: Sala Pere i Joan Coromines de l'Institut d'Estudis Catalans

- Conferència: «Justícia lingüística i societats mixtes: quines polítiques lingüístiques»

Elvira Riera.

Elvira Riera ens presentà la seva tesi doctoral, llegida a la Universitat Pompeu Fabra (UPF) en l'àmbit de la ciència política. Les teories contemporànies sobre la justícia lingüística s'han desenvolupat majoritàriament en el marc del liberalisme igualitari, i debaten sobre com han de ser unes polítiques lingüístiques *justes*, que distribueixin equitativament els interessos lingüístics de les persones, tant en termes de comunicació com d'identitat, per a construir societats ideals d'individus *lliures i iguals*. Tenen doncs un objectiu *normatiu*, que sorprenentment en alguns aspectes està mancat d'un fonament descriptiu prou sòlid sobre, per exemple, la interrelació entre comunicació i identitat, les característiques dels grups lingüístics o els mecanismes de tria lingüística, que en canvi la sociolingüística ha tractat àmpliament. Una realitat poc tinguda en compte per aquestes teories és la de les societats lingüísticament *mixtes*, en què conviuen diferents grups lingüístics que no poden ser separats territorialment, i entre les quals Catalunya representa un dels casos més significatius de les democràcies occidentals. En aquestes societats, amb uns índexs elevats de diversitat de llengües inicials i de bilingüïtzació, les polítiques lingüístiques hi resulten particularment rellevants perquè poden influir en el comportament d'una població que tendeix a tenir habilitats i identitats lingüístiques força dúctils.

En aquesta presentació es van posar en relació els conceptes de justícia lingüística i de societat mixta i es va suggerir una proposta de polítiques lingüístiques justes per a

aquestes societats d'acord amb els debats actuals. La presentació va tenir diversos objectius: en primer lloc, acostar els plantejaments de la teoria política als de la tradició sociolingüística catalana, i identificar aspectes en què seria desitjable una recerca transdisciplinària; en segon lloc, situar la singularitat de l'àrea lingüística catalana (en termes de mescla lingüística) en una perspectiva comparada amb altres democràcies occidentals, i, finalment, afavorir una reflexió sobre els reptes de les polítiques lingüístiques a Catalunya plantejats per les importants transformacions socials i polítiques de les últimes dècades.

Data: 20 de juny de 2017 a les 19.00 h

Lloc: Sala Pere i Joan Coromines de l'Institut d'Estudis Catalans

- *Conferència: «Usos lingüístics i identitats socials entre adolescents catalans i valencians»*

Avel·lí Flors.

En aquesta xerrada, Avel·lí Flors, CUSC-Universitat Oberta de Catalunya, oferí un resum dels principals resultats de la seva tesi doctoral, que és una anàlisi comparativa dels processos mitjançant els quals una mostra d'adolescents catalans i valencians construeixen els seus repertoris i identitats lingüístiques i socials a partir dels usos lingüístics que fan a cavall de la llar, les aules i els seus grups d'iguals, mitjançant una combinació de mètodes quantitius i qualitius discursius.

En un marc de despolarització sociolingüística i en què, en línies generals, les llengües juguen un rol secundari en la definició dels grups d'iguals dels adolescents, les dades indiquen que a les localitats catalanes (Mataró i Manlleu) s'hi generalitza en bona mesura una percepció de competència i de permís social per a l'ús del català que possibilita la incorporació d'usos d'aquesta llengua fora del grup dels catalanoparlants familiars. En canvi, a Castelló de la Plana l'ús del català apareix fortament restringit als usos dels catalanoparlants familiars i el castellà vehicula gairebé en exclusiva els usos entre parlants amb diferents llengües familiars i, en ocasions, fins i tot, penetra en els usos entre catalanoparlants familiars.

En la presentació, Avel·lí Flors va oferir una visió d'aquests i d'altres processos a través d'una lent teòrica que incorpora aportacions dels camps de la socialització lingüística (Schieffelin i Ochs, 1986) i la política lingüística (Spolsky, 2004; Vila, 2014), i d'una aproximació semiconstructivista a les identitats lingüístiques i socials (Auer, 2007; Bucholtz i Hall, 2005) que combina amb la noció de rol sociolingüístic desenvolupada recentment a casa nostra per Sorolla (2016).

Data: 31 d'octubre de 2017 a les 19.00 h

Lloc: Sala Puig i Cadafalch de l'Institut d'Estudis Catalans

3. NOUS TALENTS EN SOCIOLINGÜÍSTICA CATALANA (4)

La SOCS va continuar la sèrie iniciada el 2014 de sessions de difusió dels millors treballs de fi de grau i de màster que es presenten a les nostres universitats de tema sociolingüístic. Seguint l'experiència de l'any 2016, l'acte va ser organitzat amb la col·laboració del CUSC de la UB. Es van presentar els treballs següents:

- Martí Cortadellas (TFG, UB): La transmissió del català en un barri de Badalona
- Gerard Català Parera (TFG, Universitat de Lleida): Sis supòsits constitucionals d'oficialitat lingüística per a Catalunya
- Berta Moya Avilés (TFG, UPF): Anàlisi sobre la variació fonètica del registre informal en llengua de signes catalana

Data: 11 de desembre de 2017 a les 17.30 h

Lloc: Sala de Professors de Filologia (Edifici Josep Carner) de la Facultat de Filologia de la UB

- *Presentació del volum 27 de Treballs de Sociolingüística Catalana dedicat a la transmissió lingüística intergeneracional*

Benvinguda i presentació del número: Emili Boix, editor de TSC
 Ponents: Júlia Llompart (GREIP-UAM) i Pere Comellas (UB)

Júlia Llompart.

- *La transmissió lingüística intergeneracional inversa: quan fills i filles ensenyen llengua als progenitors*

En aquesta conferència, Júlia Llompart ens parlà de com la realitat sociolingüística del context català s'ha vist modificada, especialment a partir dels anys noranta, per l'arribada de persones d'arreu del món. Actualment, alguns espais urbans de la ciutat de Barcelona entren en el paradigma de la superdiversitat. Les llengües d'origen de les poblacions que els configuren solen ser transmeses en família. En canvi, la transmissió lingüística del català a infants i adolescents s'assegura sobretot des de l'escola, mentre que el castellà és adquirit, per part d'infants, joves i adults, especialment en els contextos socials en què aquesta llengua és emprada com a llengua franca. La Júlia va mostrar com l'anàlisi de les dades d'un estudi etnogràfic, realitzat en un centre de secundària de la ciutat de Barcelona, obre nous interessos de recerca: l'activitat de mediació interlingüística intergeneracional i l'activitat de suport a l'aprenentatge del castellà com a possibles vies per a la transmissió lingüística intergeneracional «inversa» (de filles i fills a progenitors). Això porta a ampliar el concepte de transmissió lingüística intergeneracional de manera que inclogui la bidireccionalitat.

Pere Comellas.

- *La transmissió lingüística intergeneracional en espais majoritàriament catalanòfons: el cas d'estudiants al·loglots al Berguedà i les Terres de l'Ebre*

Aquesta presentació de Pere Comellas va estar basada en la recerca i el text publicat a TSC, 27, conjuntament amb M. Carme Junyent, M. Cortès-Colomé, M. Barrie-

ras i A. Fuentes-Calle. Comellas va explorar la transmissió lingüística intergeneracional d'una mostra d'estudiants de secundària i batxillerat de dues zones de Catalunya caracteritzades per una alta presència del català com a llengua inicial i d'ús. Sobre la base d'un qüestionari distribuït entre alumnes d'origen migrant, va comparar la llengua que parlen els pares entre ells i la llengua que declaren els informants com a inicial per tal de determinar si hi ha indicis de substitució. Així mateix, va comparar la llengua inicial declarada amb la llengua d'identificació per tal de detectar una possible interrupció de la transmissió.

Data: 19 de desembre de 2017 a les 17.30 h

Lloc: Sala Puig i Cadafalch de l'Institut d'Estudis Catalans